

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Publii Terentii Comoediae sex

Terentius Afer, Publius

Francofordiae ad Oderam, 1606

Actvs III.

[urn:nbn:de:bsz:31-139622](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-139622)

ACTVS III. SCENA I.

Si. Quidnam est? Da. puerile est. Si. quid est? Da. nihil. Si. quin dic, qui d est?

D. Ait nimium parce facere sumpū. Si. mene? D. te Vix inquit, drachmis obsonatus est decem:

Num filio videtur uxorem dare? Quem, inquit, vocabo ad cœnam meorum æqualium,

Potissimum nunc? Et quod dicendum hic fiet, Tu quoq; perparce nimium, no laudo. S. tace.

D. Communi. Si. ego, illæc recte vt fiant, videro. Quidnam hoc rei est? quidnam hic volt veterator sibi?

Nam si hic mali est quidquam, hem illic est huic rei caput.

Si legas:
Quid id est
aut quidnā
est? versus
constabit.

Ait, vnica
syllaba est.
Meorum.
dissyllabum
est.

Rei, mono-
syllabum
est.

ACTVS III. SCENA I.

Iambici trimetri.

MTSIS, SIMO, DAVVS, LESBIA,
GLYCERIVM.

Ta pol quidem res est, vt dixi Lesbia:

Fidelem baud fermè multeri inuenias virum.

S. Ab Andria est acilla hæc, quid narras? D. ita est. In sed, vide My. Sed hic Pamphilus. S. quid dicit? My. firmanit tur elidi d. fidem. Si. hem. aut certè e

Da. Viinam aut hic sturdus, aut hæc muta facta sit. Error senis My. Nam quod peperisset insit tolli. Si. ô Iupiter reddis acti Quid ego audio? actum est, siquidem hæc vera præ onem etiã magis va- dicat. Le. riam.

ANDRIÆ.

La. Bonum ingenium narras adolescentis. *My.*
opumam. (quor.
Sed sequere me intro, ne in mora illi sis. La. se-
Da. Quo d remedium nunc huic malq inueniam? Si.
quid hoc?

In stolidus eliditur s in fine. *Adeon' es demens? ex peregrina? iam scio, ab*
Vix tandē sensi stolidus. Da. quid hic sensisse se ait?
Si. Hæc primū adfertur iam mihi ab hoc fallacia:
Hanc simulant parere, quod Chremetē absterreant?
Gl. uno Lucinā fer opem. serua me obsecro.
Si. Hui tam citō ridiculum, postquā ante ostium
Me audiunt stare, adproperat, non sat commodē
Dinisa sunt temporibus tibi Daue hæc. Da. mihin'?
Si. Num immemor es discipuli? Da. ego, quid nar-
res nescio.

Huius, mo- vosyllabum est. *Si. Hiccine me si imparatum in veris nuptijs*
Adortus esset, quos mihi ludos redderet?
Nunc huius periclo fit: EGO IN PORTU
NAVIGO.

ACTVS III. SCENA II.
 LESBIA, SIMO, DAVVS.

Tab. trime- tri tres, qui bus acci- nuntur duo trochaici. j *A* Dhuc Archillis, quæ adsolent, quæq, oportet
Signa ad salutem esse, omnia huic esse video.
Nunc primum fac, islac vt lauet: post deinde,
Quod iusti ei dare bibere, & quantum imperavi,
 Date

ACTVS III. SCENA II.

Da: mox ego huc reuertar.

Præcator sciens puer natus est Pamphilo,

Deos quæse, vt sit superstes, quandoquidem ipse est
ingenio bono,

Cumq; huic veritus est optimæ adolescenti facere
iniuriam.

Si. Vel hoc quis non credat, qui norit te, abs te esse
ortum? Da. quidnam id est?

Si. Non imperabat coram, quid opus factio esset pu
erperæ: Puerperæ
trissyllabum

Sed postquam egressa est, illis, quæ sunt intus, cla-
mat de via. est.

O Daue, itam' contemnor abs te? aut itane tandem
idoneus (dolis?)

Tibi videor esse, quem tam aperte fallere incipias

Saltem accurraté, vt metui videar, certè, si rescine
rim.

Da. Certè hercle nunc hic seipsus fallit, baud ego.
Si. edixit tibi?

Interminatus sum, ne faceres? num veritus? quid
retulit?

Credon' tibi hoc, nunc peperisse hanc è Pamphilo?

Da. Teneo, quid erret quid ego agam, habeo. Si. Iamb. tetra
quid taces?

Da. Quid credas? quasi non tibi renunciata sint
hec sic fore.

Si. Mihi ne quisquam? Da. cho, an tute intellecti
hoc adsimularier? Si. irrideor. Da.

Dime. cata

Iambicus,

Trimeter.

Iamb. tetr.

Puerperæ
trissyllabum

est.

Iamb trim.

Iamb. tetra

Da.

ANDRIÆ.

- Da. Renunciatum est: nam qui istæc tibi incidit suspicio?
- Si. Qui? quia te noram. Da. quasi tu dicas factum id consilio meo.
- Troch. tit. Si. Certe enim scio. Da. non satis me pernosti etiam qualis sim Simo.
- Si. Egdne te? Da. sed si quid narrare cecepi, continud dari
- Iamb. tetr. Tibi verba censes. Si. falso. Da. itaq; hercle nihil iam mutre audeo.
- Huic versui de est syllaba, nam est scazon.
- Si. Hoc ego scio vnum, neminem peperisse hic. Da. intellextin?
- Sed nihilo secius mox deferent puerum huc ante ostium. (Trochaici tetrametri.
- Id ego iam nunc tibi here renuncio futurum, vt sis sciens:
- Ne tu hoc posterius mihi dicas, Dau factum consilio aut dolis.
- Prorsus à me opinionem banc tuam esse ego amatam volo,
- Si. Vnde id scis? Da. audiui & credo, Si. multa concurrunt simul
- Qui coniecturam banc nunc facio: iam primum hæc seè Pamphilo
- Graudam dixit esse, inuentum est falsum, nunc post quam videt
- Nuptias domi apparari, missa est ancilla illico,
- Obste-

ACTVS III. SCENA II.

Obstetricem adcerfitum ad eam, & puerum vt adferret simul.

Da. Hoc nisi fir, puerum vt tu videas, nihil mouetur nuptiæ.

Si. Quid ais : cum intellexeras.

Id consilij capere, cur non dixi exemplo Pamphilo ?

Da. Quis igitur eum ab illa abstraxit, nisi ego ? nã omnes nos quidem

Scimus quam misere hanc amarit : nunc sibi uxorem expetit.

Postremò id mihi da negoti, tu tamen has nuptias

Perge facere ita, vt facis, & id spero adiutores deos,

Si. Imò abi intrò, ibi me opperire, & quod paratò opus est, para.

Non impulit me, hæc nunc omnino vt crederem :

Atq; haud scio, an, quæ dixit, sint vera omnia.

Sed paruipendo : illud mihi multò maximum est,

Quod mihi pollicitus est ipse gnatus, nunc Chremem

Conueniam : orabo gnato uxorem si impetro,

Quid aliàs malim, quàm hodie has fieri nuptias ?

Nam gnatus, quod pollicitus est, haud dubium est mihi,

Si nolit, quin eum merito possim cogere.

Ergo, adeo in ipso tempore eccum ipsum obuiam

Actus

Alias mouerentur.

Trochai.

dime. cata.

Rursus tro-

chaici tetr.

Iamb. tetr.

Scaxon.

catalepsi.

ANDRIÆ.

ACTVS III. SCENA III.

Iambici tetrametri.

CHREMES, SIMO, ambo senes.

Planè rhetorica senū deliberatio & disputatio. **V**beo Chremetem. Ch ob teipsum querebam. Si & ego te. Ch. optato aduenis. Aliquot me adiere, ex te auditum qui aiebant, hodie filiam. Meam nubere tuo gnato: id viso, tūne, an illi insaniant.

Si. Ausculta paucis: & quid ego te velim, & in quod queris scies.

Iamb. trim. **Ch.** Auscultabo: loquere quid velis. **Propositio** Si. Per ego te Deos oro, & nostram amicitiam **Chreme,**

in qua peti- **Quæ** incepta à parvis cum ætate adcreuit simul. **io est, cum** **Perq;** vnicam gnatam tuam, & gnatum meum, **argumentis** **Cuius** tibi potestas summa seruandi dantur, **ab amicitia** **Ut** me adiues in hac re, atq; ita vti nuptiæ **sumptis.** **Fuerunt** futurae fiant. **Ch.** ah, ne me obsecra

Obicellio. **Quasi** hoc te orando à me impetrare oporteat: **Alium** esse censes nunc me, atq; olim cum dabam **Si** in rem est viriq; vt fiant, accersi iube, **Sed** si ex ea re plus mali est, quam commodi **Vtrig;** id oro te in commune vt consulas

Quasi illa tua sit, Pamphilig; ego sim pater: **Si.** Imò ita volo itaq; postulo vt fiat, **Chreme:** **Si.** Imò ita volo itaq; postulo vt fiat, **Chreme:**

Dilutio. **Neg;** postulem abs te, ni ipsa res moueat. **Ch.** quid? **Si.** Iuæ

ACTVS III. SCENA III.

Si. Iræ sunt inter Glycerium, & gnati. Ch. audio.

Si. Ita magnæ, vt sperem posse auelli. Ch. fabulæ.

Si. Profecto sic est. Ch. sic bercele vt dicam tibi

AMANTIVM IRÆ, amoris redintegratio est.

Si. Hem, id te oro vt ante eamus, dū tempus datur,

Dumq; eius libido oclusa est contumelijs,

Priusquam harum scelera, & lachrimæ confictæ
dolis

Reducant animum ægotum ad misericordiam.

Vxorem demus, spero consuetudine,

Coniugio liberali deuinctum Chreme,

Dehinc facile ex illis sese emerfurum malis.

Ch. Tibi ita hoc videtur: at ego non posse arbitror

Neg, illum hanc perpetuò habere, neq; me perpeti.

Si. Qui scis ergo istuc, nisi periculum feceris?

Ch. At istuc periculum, in filia fieri, graue est.

Si. Nempe incommoditas deniq; huc omnis redit,

Si eueniat, quod Di; prohibeant discessio:

At si corrigitur, quot commoditates, vide.

Principio amico filium restitueris:

Tibi generum firmum, & filia; inuenies virum.

Ch. Quid istuc? si ita istuc animū induxti esse vtile

Nolo tibi vllum commodum in me claudier.

Si. Meritò te semper maxumi feci Chreme.

Ch. Sed quid ait? si quid? Ch. qui scis eos nuuc dis-
cordare inter se?

Si. Ipsus mihi Datus, qui intumus est eorum confi-
lijs, dixit.

Ratio con-
sili; Simo-
nis, & dilu-
tionis cono-
firmatio.

Emergere
actiue.
In illum el-
ditur l.

Conclusio
habet colla-
tionē com-
modorum.

Iamb. tetr.
cataleptici.

Et

ANDRIÆ.

Et is mihi persuadet, nuptias quantum queam vt
maurem. (vellet)

Nam censes faceret, filium nisi sciret eadem hæc
Tute adeo iam eius audies verba. Heu euocate
huc Dauom,

Alias, atq. † Sed eccum video ipsum, foras exire.

ACTVS III. SCENA III.

DAVVS, SIMO, CHREMES.

AD te ibam. Si. quid nam est?
Da. Cur vxor non accersitur? iam aduespera
scit. Si adin' tu illum?

Ego dudum nonnihil veritus sum Dane abs te, ne
faceres idem.

Quod vulgus seruorum solet, dolis vt me deluderet,
Propterea quod amat filius, Da, egon' istuc face-
rem? Si credidi -

Idq, adeo metuens vos celauit. quod nunc dicam.
quid? Si. scies.

Nam propemodum habeo iam tibi fidem. Da. tan-
dem cognosti, qui sem?

Si. Non fuerant nuptiæ futuræ. Da. quid, non? Si.
sed ea gratia

Aut elidi- Simulaui, vos vt pertentarem. Da. quid ais? Si. sic
tur in qui- est res. Da. vide.

ni. aut s in Nunguam quivi ego istuc intelligere, vab consili-
istuc. um callidum.

Si.

ACTVS III. SCENA IIII.

Si. Hoc audi, vt hinc introire te iussi, oportune hic mihi fit obuiam.

Da. Hem, numnam perimus? Si. narro, quæ tu dudum narraſti mihi.

Da. Quidnam audio? Si. gnatum vt det oro, vixq; id exoro Da. occidi.

Si. Hem, quid dixi? Da. optume inquam factum. Si. nunc per hunc nulla est mora.

Ch. Domum modò ibo: vt adparentur, dicam, atq; huc renuncio.

Si. Nunc te oro Daue, quoniam solus mihi has effecisti nuptias.

Da. Ego vero solus. Si. corrigere mihi gnatum porro enitere.

Da. Faciam hercle sedulo. Si. potes nunc, dum animus irritatus est.

Da. Quiescas. Si. age igitur: vbi nunc est ipſus? Da. mirum, ni domi est.

Si. ibo ad eum, atq; eadem hæc, quæ tibi dixi, dicam eadem illi. Da. nullus sum.

Quid causæ est, quin hinc in pristinum reſta proficiſcar via?

Nihil est preci loci relictum: iam perturbavi omnia Herum fefelli: in nuptias conieci herilem filium:

Feci hodie, vt fierent, inspirante hoc, atq; inuito Pæphilo.

Hem astutias, quod si quiessem, nihil euenisset mali Sed

Hem, pendet à priorē versu.

Alias narro huc. trochaici.

Tetrameter catalecti.

Rurſus octonarij iambici.

Alias itidē In nullus, eliditur s. Mirifica imago consiliorū plurimorum in vitâ cum seculis cadunt, oprime de liberata.

G

Sed

ANDRIÆ.

Sed eccum ipsum video, occidi. (Dime. iamb.
 Vinam mihi esset aliquid hic, quò nunc me præcipi-
 tem darem. Troch tetra. catalect.

ACTVS III. SCENA V.

PAMPHILVS, DAVVS.

Trochaici Tetrametri.

VBi illuc scelus est, qui me perdidit? Da. perij.
 Pa. atq; hoc confiteor,
 Iure mihi obtigisse, quando quidem tam iners, tam
 nulli consilij
 Sum seruon' fortunas meas me commississe futuli?
 Ergo precium ob stultitiam fero? sed inultum id
 nunquam auferet.

Da. Post hac incolumen sat scio fore me, hoc nunc si
 deuito malum.

Pa. Sed quid ego nunc dicam patri? negabon' velle
 me, modò

Qui sum pollicitus ducere? qua fiducia id facere
 audeam?

Nec, quid me nunc faciam, scio Da nec quidem me,
 atq; id ago sedulo,

Dicam aliquid iam inuenturū, vt huic malo aliqua
 producam moram. Pa. ob.

Da. Visus sum. Pa. eho dum bone vir, quid ais? viden'
 me tui consilij

Miserum impeditum esse? Da. at iam expediam. Pa.
 expedies? Da. certè Pamphile.

Pa. Nem-

ACTVS III. SCENA I.

Pa. Nempe vt modò. Da. imò melius spero. Pa. oh, itò
bi ego vt credam furcifer?

Tu rem impeditam & perditam, restituas? hem quo
fretus siem,

Qui me podie ex tranquillissima re, coniecisti in nu-
ptias.

An non dixi hoc esse futurum? Da. dixti. Pa. quid
meritus? Da. cruce[m]:

Sed paululum sine ad me vt redeam: iam aliquid di-
spiciam, Pa. hei mihi, (vt volo

Cur non habeo spaciũ, vt de te sumam supplicium
Namq; hõccè tempus, præcauere mihi me, haud te
vltisci sinit.

ACTVS III. SCENA I.

CHARINVS, PAMPHILVS, adole-
scentes, DAVVS.

Hocine credibile est, aut memorabile,
Tanta recordia innata cuiquam vt fiet,

Vt malis gaudeat, atq; ex incommodis
Alterius, sua comparent vt comoda? ab

Id ne est verum? imò id genus hominum esse pessu-
mum.

In denegando modò quòs pudor est paululum?
Post vbi tempus promissa est eam perfici,

Tum necessario sese aperius & timent,
Et tamen res cogit denegare ibi

G 2

Tum

Hem addi-
tur extra
metrum.

Micest id-
bicus tetr.

Cretici di-
metri.

Yvespũ d

qua Chari-
nus orditur

querelã &
expostula-

tionẽ, que
tantũ addi-

tur. vt plus
notum sit

in fabula
Cretici 4: